

معماری با حجب و حیاى ایرانی

معماری سنتی ایرانی‌با شاخصه‌های اسلامی دارای ویژگی‌های خاص و وابسته به تناسبات، هندسه وفضا است.

این سبک از معماری مانند معماری مصری‌ها یک معماری حجمی نیست، بلکه طراحی یک

فضا در میان یک پوشش بوده و از عناصری مانند ایوان و ستون برخوردار است. معماری ایرانی به دلیل حجب و حیایی که مردم داشتند نوعی معماری درونگرا به شمار می‌آید و در این معماری نمی‌توان به راحتی و مستقیم از خیابان و محله وارد خانه شد، بلکه با یک سری فیلترها، فضاها از هم جدا می‌شوند. در گذشته‌های نه چندان دور، هشتی‌های ورودی منازل دودر جداگانه داشت که وارد اندرونی و بیرونی می‌شد. اندرونی در معماری سنتی به جایی گفته می‌شد که بانوان و اهالی خانه در آنجا زندگی می‌کردند و بیرونی هم برای پذیرایی از مهمانان بود. شاید در معماری‌های سنتی مناطقی مثل کاشان و یزد، ساختمان‌ها نمای خاصی نداشته باشند اما داخل آنها بسیار زیبا، جذاب و دلنشین است. یکی از عناصر مهم در معماری سنتی، پرهیز از بیپهودگی است. یعنی عنصر یا متریالی بی‌تاثیر در ساختمان طراحی نمی‌شود. بر همین اساس در گذشته فلز وجود نداشت و پنجره‌ها از چوب ساخته می‌شدند تا استحکام بیشتری داشته باشند. یا استفاده از شیشه‌های رنگی برای جلوگیری از تجمع پشه، مگس و حشرات مودی دیگر بود.

مردمداری، عنصر دیگری از معماری سنتی ایرانی است. به این معنی که ساختمان‌ها با بدن انسانی همخوانی داشتند. بر همین اساس فضاها را بزرگ نمی‌ساختند و در اندرونی سقف‌ها بلند نبود تا اتاق‌ها به راحتی گرم و سرد شوند.

از دیگر ویژگی‌های معماری ایرانی، خودبستگی است. یعنی مواد و مصالح به کار رفته در همان اقلیم یافت می‌شد و از همان خاک به دست می‌آمد.

مثلا در معماری قبل از اسلام سنگ‌های مورد نیاز در ساخت‌وسازها را از مناطق دیگری می‌آوردند اما در معماری ایرانی، اسلامی از ابزار و مصالح اقلیمی استفاده می‌شود.

با تمام این تفاسیر و درست در زمانی که دیگر معماری اصیل در ساختمان‌ها و بناها به چشم نمی‌خورد، نگاهی به بناهای سنتی باقیمانده از گذشتگان هم نشان می‌دهد ارزشی برای آنها قائل نیستیم. در شهرهای مختلف به تخریب بناهای تاریخی پرداخته و در جایی مثل یزد، حتی یادگیرها در حال محو شدن هستند. این در حالی است که عربستان طی ۴۰ سال اخیر در ساخت یادگیرها به جایی رسیده که آن را ثبت جهانی کرده است. فراموش نکنیم که بازارها، نمونه منحصر به فردی از معماری کهن این مرز و بوم هستند. در تیمچه بازار قم که اثری گرانقدر از استاد معمار قمی است، همه شاخصه‌های معماری سنتی در آن دیده می‌شود و حتی درها دارای تناسب است مادر سبک جدید و ساختمان‌های نو، هیچ‌یک از این شاخصه‌ها به چشم نمی‌خورد.

اگر بخواهیم کمی حسابان تر به تجزیه و تحلیل وضعیت کنونی بپردازیم، می‌توان گفت حتی معماری مسجد مقدس جمکران نیز انتقاداتی به همراه دارد. از جمله این‌که در ساخت آن یک سری قواعد و مبانی وضعی شکل ایجاد شده که دیدگنبد را گرفته است و شبستان‌ها از کیفیت اجرای مناسب برخوردار نیست!

افتتاح نخستین بیمارستان بحران کشور در یزد

محمدرضا وفاپای نسب، معاون توسعه مدیریت و منابع دانشگاه علوم پزشکی یزد با اشاره به افتتاح نخستین بیمارستان بحران کشور در سفر آینده رئیس‌جمهور به این استان، گفت: این بیمارستان با ظرفیت ۱۲۶ تخت ایجاد شده است و در مواقع عادی به عنوان مکمل بیمارستان شهید رهنمون در بخش‌های زنان، نورولوژی، NICU، ICUT، گوش و حلق و بینی و اطفال و در مواقع بحران و شیوع بیماری‌های واگیردار با افزایش تا ۱۵۰ تخت به صورت مستقل ارائه خدمات خواهد دهد.

بافت فرهنگی و تاریخی بوشهر احیامی شود

وحید نیک‌روش، رئیس شورای اسلامی شهر بوشهر با اشاره به نوسازی بافت‌های فرسوده فرهنگی و تاریخی این شهر گفت: این بافت روایتگر هویت تاریخی این بندر و ساکنان آن است که در مساحت ۲۸ هکتار چهار محله پیهپهانی، ددهدشتی، کوتی و شنبیدی در شبه جزیره مثلث شکل بوشهر شامل می‌شود و از جمله نادرترین بافت‌هایی تاریخی کشور به حساب می‌آید که براساس شرایط اقلیمی ساخته شده است.

خدا حافظی غمناک نماهای ساختمانی با معماری ایرانی – اسلامی

نظارت نکردن نهادهایی مانند نظام مهندسی و شهرداری‌ها ضربات سنگینی به معماری ایرانی – اسلامی وارد کرده‌است

بناها استفاده شده است. ضمن این‌که حالات تب کلیشه‌ای نمای رومی در بناهای استان مازندران و گیلان چنان این مناطق را زخم‌ت کرده که دیگر نمی‌توان آن آرامش گذشته را در آنها حس کرد. در همین زمینه دکتر سالومه گل‌نراقی، استاد دانشگاه با بیان این‌که استفاده از مصالح ساختمانی باید با بوم سازگار باشد، به نمای ساختمان‌ها در مناطق مختلف کشور و به خصوص شهرهای شمالی اشاره کرده و به جام جم می‌گوید: «در حال حاضر مردم پول زیادی بابت نمای رومی می‌دهند که این نماها علاوه بر هزینه‌های سنگین، هیچ سازگاری‌ای با بوم نداشته و کلیشه‌ای است.»

این استاد حوزه معماری با تأکید بر این‌که نبود نظارت کافی از سوی نهادهای نظارتی همانند نظام مهندسی و شهرداری‌ها موجب ترویج مصالح ساختمانی نامناسب شده، ادامه می‌دهد: «باید به این نکات توجه شود که مصالح تاجه میزان با بوم، طبیعت و سیمای شهر و روستا مطابقت دارند و چقدر قادر به صرفه جویی در انرژی هستند.»

گل‌نراقی استفاده از سفال در سقف ساختمان را به عنوان یکی از مصالح مناسب مطابق با بوم و سیمای طبیعی مطرح و تصریح می‌کند: «در صنعت معماری سقف به عنوان نمای پنجم مطرح است که اهمیت زیادی دارد. به جای استفاده از مصالح سرطان‌زا که در دوره‌ای بسیار متداول شده بود می‌توان از سفال استفاده کرد. در دهه‌های ۳۰ و ۴۰ پیوستگی خوبی در سقف منازل وجود داشت که متأسفانه اکنون وجود ندارد بنابراین باید نظام مهندسی و شهرداری را ملزم کرد که به پیوستگی سقف منازل نیز توجه‌کنند.»

طور کلی تغییر سبک زندگی را در پی داشته باشد.

قم که به عنوان شهری مذهبی با پیشینه تاریخی و سبک معماری خاص کویری شناخته می‌شود، آن قدر درگیر معماری‌های بیگانه شده که فقط نمای رومی از دو منظر فرهنگی و مباحث ایمنی آن را مورد تهدید قرار داده‌است.

در همین رابطه حجت‌الاسلام داوود ملکی با بیان این‌که نمای یک ساختمان، فقط یک طراحی ساده و استفاده از مصالح خاص نیست، می‌گوید: «رواج سبک فرهنگی دیگر کشورها و فاصله گرفتن از فرهنگ ایرانی، اسلامی، ابراز حس تفاخر و رواج سندرم کاخ نشینی، ترویج اختلاف طبقاتی، تطابق نداشتن باسازه‌های طراحی شده و وزن سنگین تحمیل شده به بنا از جمله معضلاتی است که اجرای سبک رومی به همراه دارد.» به گفته این روحانی، با این‌که بارها، استفاده از نمای رومی از طرف شورای اسلامی شهر و شهرداری قم ممنوع اعلام شده اما هنوز هم شاهد ادامه کار و ساخت این نماها هستیم.

«رم» هم شبیه قم نیست

همین چند روز پیش بود که معاون شهرسازی و معماری شهرداری قم دوباره اعلام کرد: «برای اجرای کنبد روی بام و یا طرح‌های غیرمرسوم دیگر می‌بایست طرح نمای پروژه مورد نظر در کمیته سیما و منظر شهرداری ارائه و مورد تصویب قرار گیرد. در غیر این صورت از اجرای هرگونه نما بر خلاف طرح‌های مصوب جلوگیری به عمل خواهد آمد.»

اما حقیقت این است تا وقتی رصد درست حوزه‌ها و دستگاه‌های متولی مانند کمیسیون ماده ۵، شورای شهر، شهرداری و راه و شهرسازی وجود نداشته باشد و پایش دائمی آنها در حوزه سیما و منظر شهری انجام نشود، نمی‌توان از رشد نماهای رومی و در نتیجه گسستگی فرهنگی و در نهایت یک بحران هویتی جلوگیری کرد. جالب این‌که در سال ۱۳۹۷ مدیرکل پدافند غیرعامل استان قم گفته بود در بازدیدی که از شهر رم ایتالیا داشتیم به نتیجه تعجب برانگیزی رسیدیم و آن هم این‌که در شهر رم جدید که خاستگاه نماد و نمای رومی است آن قدر که در شهر قم نمای رومی دیده می‌شود، در ایتالیا ندیدیم!...

حمله رومی‌ها به شهرهای ایران

انتگار استفاده از نمای رومی به وسیله‌ای برای نشان دادن شکوه و بزرگی افراد تبدیل شده است. به طوری که ساختمان‌های شهر قم اسیر این نوع از نما شده‌اند و هر روز شکل و شمایل غظیم‌تری به خود می‌گیرند. نمای رومی به کار رفته در معماری این روزهای قم تقلیدی از معماری غربی و کلیسایی است.

سبکی از معماری که می‌تواند به اختلاف طبقاتی و اختلاف فرهنگی دامن بزند و به

فراموشی معماری غنی ایرانی

ایران دارای اقلیم‌های مختلف و مناطقی با آب و هوای متفاوت در فصول چهارگانه است. بر همین اساس معماری گذشته ایران با تکیه به تجربه و تکنیک ساخت و بهره‌مندی از مصالح بومی، راه و روش‌های منطقی جهت برآورده شدن شرایط آسایش انسان ابداع کرده بود. با بررسی معماری سنتی این سرزمین می‌توان آن را معماری پایدار نامید. از مسائل مهم معماری پایدار توجه به موضوعات متفاوتی همچون اکولوژی، انرژی، در دسترس بودن، سازگاری با محیط زیست و تأمین نیاز ساکنان است. در ساختمان‌های سنتی همیشه استفاده از انرژی‌های آرزان و در دسترس مانند آفتاب، باد و نور مد نظر بوده، به همین دلیل ساختمان‌ها در مناطق مختلف دارای پلان و جانمایی متفاوتی جهت استفاده حداکثری از این انرژی‌ها بودند. امروزه این مسأله به دلایلی همچون افزایش قیمت زمین و مصالح، افزایش جمعیت، به وجود آمدن وسایل تهویه مطبوع، استفاده از انرژی‌های فسیلی و از همه مهم‌تر بیگانگی با معماری بومی باعث تغییر در روند طراحی و ساخت و سازها شده است. سبک معماری غنی ایرانی-اسلامی که همواره به تابلویی بی‌نظیر یا کم‌نظیر از فرهنگ و هنر جهان به شمار می‌رود، متأسفانه امروزه با بی‌مهری‌های گسترده‌ای روبه‌رو شده است. تاریخ کهن ایران نشان می‌دهد این ملت از پیشگامان مهندسی و طراحی ساختمان‌ها و ابنیه‌ها بوده به گونه‌ای که ایران براساس مستندات تاریخی سبک‌های معماری خاصی داشته است. بعد از اسلام نیز سبک معماری ایرانی تحت تأثیر فرهنگ غنی اسلامی شکوفاتر و بالنده‌تر شده به‌گونه‌ای که سبک معماری ایرانی-اسلامی به تابلویی بی‌نظیر یا کم‌نظیر از فرهنگ و هنر جهان بدل شده در حالی‌که امروزه این سبک بی‌نظیر بر اثر بی‌توجهی‌ها و سوءمدیریت‌ها در شرایط بسیار سختی به سر برده و مورد بی‌مهری‌های گسترده‌ای قرار گرفته است.